

terega je govoril v imenu konservativnega kluba. Mož je izrekel prav za prav še več, to je, da bi se varovala posest sedanjih strank. Liberalcem naj se ohrani sedanja njena posest, makar če se temu žrtvujejo tudi vse težnje konservativne stranke. Čuditi se moramo, da se precej ni v konservativnem klubu našel odločen upor. Sedaj se še nekateri nekaj kujajo, ker menda za učnega ministra ni prišel dober odločen katoliški mož. Jako označilno je pa, da se ne naglaša od konservativne strani nikjer to, da bi se bil moral v ministerstvo poklicati tudi kak v narodnem oziru strogo pravičen mož. Posebno nam Slovencem samo katoličanstvo ne sme zadoščati, temveč moramo vsacega moža pogledati tudi v narodnem oziru. Za vero se nam ni toliko bati, kakor pa za narodnost, ko germanizacija napreduje v vseh slovanskih deželah. To naglašanje katoličanstva se nam v tem slučaju pač zdi precej podobno znanim frazam, s katerim se je odgovarjalo, ko smo zahtevali slovenskih uradnikov, in se je nam rekalo, da uradnik mora biti avstrijsk. Nam bi tudi bilo jako ljubo, da bi bil dober katoličan postal učni minister, ko bi bil ob enem v narodnem oziru tudi pravičen. Sicer odkritosrčno rečemo, da tak mož bi ne imel mesta v takem ministerstvu. Če so gospodje hoteli katoliške može v ministerstvu, bi se pač ne bili smeli pajdašiti z liberalci. Sicer pa ne dvomimo, da bodo možje, ki so iz strahu pred slovanstvom vrgli grofa Taaffeja, se kmalu sprijaznili z novo vlado, če bode le varovala sedanjo nemško posest. Taaffe je pal največ zaradi tega, ker je levičarjem pa mnogim konservativcem bil preslab varuh — nemške narodne posesti.

Politični pregled.

Državni zbor se je včeraj zopet sešel in sedaj se ima vsak čas pojasniti položaj. Trije veliki klubi so že pred včeraj imela posvetovanja. V poljskem klubu je novi minister za Galicijo Jaworski pojasnil, zakaj da se je sklenila koalicija. Po mnenju Poljakov druga pot ni bila mogoča, ker brez leveice ni mogoče dobiti nobene večine. Iz besed Jaworskega je pač vidno, kako važen faktor so levičarji v sedanjem položaji. Brez njih ni mogoča nobena večina, zatorej bodo konservativci in Poljaki morali plesati, kakor bodo jim godli levičarji. — Plener je v levičarskem klubu pojasnil, da bi razmere za levico bile neugodnejše postale, ko bi se ne bila zvezala s konservativci in Poljaki. Njen položaj je ugodnejši, nego je bil poprej. Grof Wurmbrand je pa mislil, da se bodo sedaj bolj utrdila državna misel. Kaj je grof pod to frazo mislil, ni jasno povedal. — Iz vsega se vidi, da so sedaj levičarji na konji. Vsega tega bi pa ne bilo, ko bi druge stranke bile grofu Taaffeju omogočile izvršenje volilne reforme.

Moravski češki poslanci so sklenili, da bodo novi vladi delali odločno opozicijo. Ravno tako je ne mislijo podpirati Rusini. Mladočehi pa tudi ne bodo hodili z novo vlado ravno tako ne jugoslovanski klub. Če bi se ti elementi združili, napravil bi se začetek velike slovanske stranke v Avstriji. La to je težava, da te frakcije imajo mej sabo premalo skupnosti. Posebno to je napačno, da Čehi in pa Dalmatinci tako rinejo naprej svoje državnopravne težnje, katerih drugi Slovani nikakor podpirati ne morejo. Sodelovanje je le mogoče na podlagi narodne enakopravnosti, vsaka druga podlaga more Slovane le razcepiti, posebno pa še, če se bodo verska

vprašanja preveč vlekla v politiko. S časom bodo pač skušnje izučile Slované, ali potrebno je pa še. da nas bodo popred še nekaj časa dobro stiskali.

Cerkvena politika na Ogerskem. — Jutri predloži ogerski pravosodni minister državnemu zboru predlogo o vvedenju civilnega zakona. Učni minister pa hkratu predloži načrt zakona, po katerem se bode v mešanih zakonih pustilo starišem, da vzgajajo otroke, v kateri veri koli hočejo. Velikovaždinski nadškof dr. Schlauch je izdal obširno spomenico, v kateri dokazuje, da civilni zakon ni potreben, in da bil škodljiv splošnosti. Posebno kardinal odločno obsoja ločitev zakona.

Madjarske narodnosti. — Na Ogerskem pripravljajo se na nekako skupno postopanje proti Madjarom. Skrajni čas je že. Poslednje dni so se vršile mej voditelji razna pogajanja. Pričakovati je, da že ob bodočih volitvah za državni zbor vse ogerske narodnosti postavijo svoje kandidate.

Nemčija. — Te dni se je zopet sešel nemški državni zbor. V prestolnem govoru se je izrekla poslancem zahvala za vsprejem vojaškega zakona in se je posebno poudarjalo, da so vse dosedanje zveze Nemčije ostale nepremenjene in da je razmerje z zavezniki dobro in prijateljsko. V govoru se izraža nada, da bode z božjo pomočjo mogoče, ohraniti mir tudi za prihodnost. — Najvažnejša in tudi najtežavnejša točka državnega zbora bo v tem zasedanji rešitev naloge, kako preskrbeti potrebne denarje za vzdrževanje vsled vojaškega zakona zdatno pomnožene vojske. Dotična vladna davčna predloga gre na to, da se obremeni revneje prebivalstvo. Predlog ta bo prodril, kajti vlada ima za ta predlog vse velike agrarce in industrijce na svoji strani. Da pa dobrih posledic to obdačenje ne bo imelo, pokazati mora najbližja bodočnost.

Italija. — Listi poročajo, da bo Italija s privoljenjem zaveznic Avstrije in Nemčije zmanjšala stalno vojno, si tako prištedila nekaj milijonov na leto in se tako rešila iz velike denarne zadrege, v kateri je. Prav govori se, da je avstro-ogerski minister vnanjih stvari Kalnoky ob svojem ravno minolem sestanku s kraljem italijanskim in ministrom vnanjih stvari Brixom v Monzi največ razpravljal o tej zadevi.

Rusija. — Rusija misli od Grkov kupiti v Sredozemskem morji en otok, da ondi stalno nastani svoje brodovje. Če bo Grkom Rusija plačala dobro kak otok, je prav verjetno, da ga ji ti dajo. kajti sedaj so ravno v veliki denarni zadregi. Za Rusijo bi bilo to velikega pomena posebno v trgovinskem oziru, nič manj pa tudi ne v političnem oziru. Posebno na Italijo, bi bilo potem moč Rusiji prav zelo vplivati. — V Varšavi prišli so na sled veliki nihilistični zaroti. Zaprli so do 80 osob.

Anarhisti. — Vedno se ponavljajoči izgredi in atentati anarhistov posebno pa velikanska katastrofa v nekem gledališču v Barceloni, kjer so anarhisti mej poslušajoče občinstvo vrgli bombe, tako, da je več sto ljudi bilo ubitih, dali so opravičeni povod španski vladi, da je stopila v dogovor z vsemi evropskimi vladami glede vkupnega strogega postopanja napram anarhistov. Vse vlade posebno francoska in italijanska so se izrekle odločno podpirati težnje španske vlade in postopati strogo proti anarhistom. Toda kdo ve, če bo ta strogost imela zaželeni uspeh. Tembolj se bodo nezadovoljneži preganjali, tem več jih bo. Treba je pač socialne razmere bolje urediti in obupanemu ljudstvu, ki je brez kruha do eksistence pripomoči in anarhisti bodo počasi sami izginili. Strogost je pač proti takim brezvestnežem na mestu, a vedeti je pa tudi treba, da bi se anarhistični živelj z zdravo ureditvijo socialnih razmer koreniteje in prej ugonobil.

Amerika. — Republikanska Brazilija proglasila se je zopet za cesarstvo. Vodja braziljskih ustašev de Mello proglasil je vnuka pregnanega cesarja za cesarja. Vstaš de Mello hotel je namreč s svojimi privrženci vreči republikanskega predsednika Peixota. Ker se mu to po dolgem bojevanji, ki

je zadnji čas tupo, ni posrečilo, proglasil je republiko zopet za cesarstvo, da dobi novih zaveznikov. Ker so se Braziljanci že naveličali republike in je monarhistična stranka precej močnejša, je mogoče da se bode predsednik Peixoto moral umakniti in udati.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Razstava se je osnovala v spomin 400letnice odkritja Amerike. Zato je naravno, da so se na njej zbrale stvari, ki spominjajo tega velicega dogodka. V vsej priprostosti stoji na neki višini s skalami obdana hiša, ki se pa po svoji obliki kaže, da predstavlja del važne zgodovine. Čemu bi bili sicer tukaj postavili to zgradbo, ki spominja na španjski srednji vek in prav nič ni podobna drugim poslopjem, ki stojé na okoli. Ko pristopimo bližje, vidimo, da ta hiša predstavlja samostan La Rabida, kateri je tako tesno zvezan z osodo pogumnega mornarja, in se imenuje po pravici vogelni kamen ameriške zgodovine. Bog ve, kaj bi bilo z Ameriko, da niso menihi prijazno vsprejeli pod streho Krištofa Kolumba in pa njegovega desetletnega sina.

Ameriški časnikar Eleroy Curtis sprožil je misel, da se zgradi poslopje predstavljajoče omenjeni samostan. Po narisih in fotografijah, ki so jih naredili v samostanu na Španjskem, je potem arhitekt Hen. D. Ives izdelal načrt in nadzoroval stavbo. Poslopje je popolnoma podobno samostanu, ki stoji blizu mesta Palos na Španjskem. Da celo okrožje samostana je točno posneto.

Ta španjski samostan je baje sezidal cesar Trojan v drugem stoletji, seveda za druge namene, in v 11. stoletji so ga popravili tempeljski vitezi. Ko so Mavri bili pregnani iz Španjske, je samostan prišel v roke frančiškanom, ki so ga zopet prezidali in mu dali ime Santa Maria de La Rabida (sv. Marija ob meji). Po Kolumbijevih časih so ga jako povejšali, ali zadnja leta so ga zopet popravili, da ima tisto podobo, kakor jo je imel, ki je bival v njem Krištof Kolumb.

Že poslopje samo na sebi je jako zanimivo za tiste, ki se zanimajo za zgodovino odkritja Amerike. V tem poslopju je pa razstavljenih mnogo stvari, ki so v zvezi z odkritjem Amerike. Iz vseh koncev sveta poslane so take stvari. Poslali so jih muzeji in zbirke slik, iz Evrope in Amerike. Največ je poslal španjski dvor in pa Vatikan. Pa tudi zasebniki poslali so mnogo dragocenosti. Leta in leta so iskali teh stvari in tako važne stvari za zgodovinarja bodo javljeno še kdaj skupaj zbrane. Učenjaki prepotovali so Ameriko in Evropo zasledujoč sledove Kolumbijeve. Ko so jedenkrat izvedeli, kje so stvari, morala se je zvezna vlada zavezati, da se vrnejo nepokvarjene, ker drugače jih lastniki niso hoteli dati. Za to je pa vedno oddelek vojakov stražil te stvari. Pri najvažnejših stvareh stal je vojak z nabito puško. V

vsaki sobi so trije Kolumbijevi gardisti pazili, da si kdo kake stvari ne prisvoji.

Najvažnejše je pismo, katero je poslal vojvoda Veraguški, s katerim je bil Kolumb imenovan za admirala in mu bilo dalo povelje, da naj poišče deželo, o kateri toliko govori, v tem pismu se je pooblastil, da kot podkralj vlada dežele, ki jih najde. Dalo se mu je plemstvo, ki bi bilo dedno, kakor bi tudi njegova admiralska in podkraljevska čast prišla na otroke njegove. To pismo je bilo izdano v Granadi dne 30. aprila 1492. Pismo je že močno obledelo in se vse ne da več brati. V vsem je v tem poslopju razstavljenih kacic 1200 stvari, vse lepo vrejeno po kronološkem redu. Iz več podob in pisem predstavlja staršo ameriško dobo in tista potovanja v novi svet pred Kolumbijem, ki so se pa bila skoro popolnoma pozabila. Tukaj se vidijo knjige, v kateri se trdi, da so Mongoli prvi iznašli Ameriko, in da je mongolski cesar Kublaj-han že v trinajstem stoletju bil obiskal Ameriko. Tu so spisi Klavdija Ptolomeja, očeta zemljepisja, kateri je prvi dokazal, da je zemlja okrogla, in iz katerega spisov si je Krištof Kolumb pridobil prvo zemljepisno znanje. Tu so sploh spisi iz dobe pred Kolumbom in po Kolumbu, ki so kako v zvezi z odkritjem Amerike.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Katranov asfaltni lak za železo se naredi, če se stopi in dobro zmeša 30 delov zapadnoindiškega kopala, 30 delov ameriške smrekove smole, 30 delov katranovega asfalta, 5 delov rumenega voska in 6 delov bencinskega trpentina. K tej zmesi pridene, dokler je še gorka 20 delov smolinca olja, 30 delov lanenega firneža, 30 delov trpentinovega olja, in 30 delov bencina. Če se hoče, da je lak tenkotekoč, pridene se več bencina. Stvari se morajo s takim lakom večkrat prevleči in postanejo vsled tega lepše.

Kako se črno lakovano usnje naredi svetlo? 5 delov stearinove kisline gorko raztopi v 7 delih terpentinovega olja, potem pa mešaj, dokler se popolnoma shladi in pri tem se pridene tri dele saj (Kienruss). Vzame se cunjica in se namaže s to mažo usnje in drgne. Naposled se usnje še drgne z belo cunjico, da postane svetlo.

Kmetijstvo.

Kmetske stanovske zadrage.

(Dalje.)

§ 21. Ako misli okrajna zadruga pobirati za pokritje v § 20. omenjenih stroškov več kakor 4 % naklade na zemljiški davek, dobiti mora potom nadrejene deželne zadrage in deželnega političnega oblastva dovoljenje od finančnega in poljedeljskega ministerstva.

Ravno tako mora deželna zadruga dobiti dovoljenje od ministerstva, če hoče pobirati nad 1 % priklade.

§ 22. V §§ 12. in 21. omenjene doneske pobirajo občine kot doklade na zemljiški davek in določajo okrajnim zadrugam. Okrajne zadrage imajo za deželno zadrugo pobrane doneske tej poslati.